

A zene jó kezekben van a fiataloknál

Szerény, mosolygós óriás – Charlie Mariano Budapesten

Fotók: Huszti István

Charlie Mariano, a Bostonban született, olasz származású altszaxofonos gazdag pályáját nehéz röviden összefoglalni (teszünk azért egy kísérletet: www.gramofon.hu). Fiatal korában még az akkor feltűnt Charlie Parkert próbálta utánozni, azóta bejárta fél Amerikát és egész Európát, élt Japánban és Indiában, majd Kölnben telepedett le. Budapestre sem először látogatott, amikor április utolsó napjaiban a Balázs Elemér

Group új lemezének, az Our Worlds Beyond-nak a koncertpremierjére megérkezett. A pillantásában van valami szigorú vonás, talán a hetyke, ősz szemöldöke teszi, de mondatait, gondolatait sokszor mosolyogva, nevetve zárja le. Útkeresésről, fiatalokról, és néhány általa jól ismert legendáról beszélgettünk vele a koncert napján.

Gramofon: Azt mondta, megszerette Eleméréket. Ők viszont ettől nagyon boldogok, annyira felnéznek Önre...

Charlie Mariano: Örülök, hogy ez kölcsönös, mert nagyon kedves emberek, melegszívűek. Talán egy kicsit idealisztikusnak tűnhet, de nekem nagyon tetszik ez a fajta emberi megközelítés. Nem szabad elfelejteni, hogy voltak nagyszerű zenészek, akik szörnyű emberek voltak...

G.: Ezzel el is érkeztünk Charles Mingushoz.

C. M.: (nevet) Jó, jó, de nekem sosem volt semmi bajom Charles Mingusszal, jóban voltunk, velem kedvesen bánt, sosem ütött meg... (nevet)

G.: És ki volt az ön kedvenc zenekarvezetője a korai években?

C. M.: Tudja, amikor először kezdtem szerepelni, az még a big band korszak volt, ebbe próbáltam beilleszkedni. De rá kellett jöjjek, hogy nem is annyira szerettem a big bandeket. Stan Kentoné ugyan nem az első nagyzenekar volt, amiben dolgoztam, de két év után elegendő volt belőle, elteltem vele, azt gondoltam, hogy nem tudom tovább csinálni. Ugyanis egy big bandhez csatlakozni nagy kihívás, meg kell tanulni a számokat, blattolni kell, jól kell játszani az embernek a szólóját. De ugyanaz a zene estéről estére, nem is lehet sokat szólózni, talán 16 ütemet egyszer, vagy két versszakot egy másik számban, és ez nem az, amiről egy improvizáló zenész álmodik.

G.: Ugyanakkor a hatvanas években már Toshiko Akyoshi és mások eltértek a hagyományos big band koncepciójától, több egyéni

szólót alkalmaztak, és a szólamokat is másként hangszerelték, mint korábban, nem gondolja? Hiszen Toshikoval is játszott.

C. M.: Persze, benne voltam, de még az sem az volt, amire én vágytam. Minél kevesebb a tag, annál többet kell egy-egy muzsikusk csinálnon. És én ezt szeretem. Most ezért játszom sok duót.

G.: Érdekes nyomon követni, hogyan kereste mindig az újat a big band korszak után is, sosem mondta azt, hogy igen, ez az, amit életem végéig csinálni akarok. Inkább egzotikus hangzásokat keresett.

C. M.: Rám először azok hatottak, akik vezető szerepet töltek be a saját területükön abban az időben. Akiknek a környezetében dolgoztam: Johnny Hodges és Coleman Hawkins. Később, amikor Charlie Parker híres lett, a fiatal muzsikuskok, mint én, teljesen elképedtünk tőle, mert olyan fantasztikus volt. Soha senki ilyet nem csinált még, mint ő. Éveken keresztül úgy próbáltam játszani, mint Parker, és végül rájöttem, hogy soha nem fogok tudni tökéletesen úgy játszani, mint Charlie Parker, mert nem vagyok Charlie Parker. Azután elkezdtem a saját hangomat keresni, felismertem a saját erősségeimet, és a saját gyengeségeimet. És erre építkezem. A különböző dolgok a pályámon inkább csak megtörténtek velem, sosem igazán kerestem őket. Engem utolértek a dolgok. Például amikor Toshikoval megismerkedtem és később összeházasodtunk, majd Japánba költözünk. Vagy amikor Indiába mentem, és valami egész mást kezdtem tanulni, dél-indiai zenét.

G.: Mégsem lehet azt mondani, hogy csak attól, hogy mindenre nyitott, tudatosság nélkül ilyen magas szinten elsajátította volna az új dolgokat. Biztos volt valami személyes motivációja, hogy ne álljon meg egyszer sem...

C. M.: Igen-igen..., azt hiszem arról van szó, hogy amikor megtett valamilyen újat, akkor természetesen adódott a következő lépés, hogy többet akarok tudni róla. Amikor hallottam ezeket a dolgokat, túlságosan újak voltak ahhoz, hogy beugorjak és rögtön részt vegyek bennük. Ilyenkor sokat hallgatja az ember, és megpróbálja megtanulni.

G.: Az indiai zenét viszont koncentrált tanulás nélkül, csak hallgatással nem lehet megtanulni. Európai klasszikus zenei iskolázottsággal nekiállva külön erőfeszítésre van szükség.

C. M.: A nyugatiaknak is külön erőfeszítést kell tenni, hogy a saját zenéjüket megtanulják... de azért persze, igaza van. Van, akinek ez jobban sikerült, például itt van Lantos Zoltán. Csodálatos zenész, aki mélyen magába szívta ezt a kultúrát.

G.: Mikor ismerkedtek meg? Hiszen már többször játszottak együtt.

C. M.: Most is játszunk olykor-olykor, a Madras Special együttesben játszunk Ramesh Shothammal együtt.

G.: Talán az első magyar zenész, akivel játszott, az Binder Károly, de úgy tudom, az első találkozást nem rögzítették lemezre.

C. M.: Úgy emlékszem, hogy Ramesh is velünk volt, így van. Pár-szor játszottunk, ha jól emlékszem. Hogy van Binder?

G.: Jól, köszönöm a nevében is, ő vezeti a jazztanszéket a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen. De ön magyarokkal még korábban, Amerikában is játszott.

C. M.: Zoller Attila a barátom volt, és Szabó Gáborral is játszottam.

G.: Vele mikor ismerkedett meg?

C. M.: Amikor a Berklee-re járt. Én ott tanítottam, és ő oda járt, ekkor ismerkedtünk meg. Nagyon kedves ember volt, milyen szomorú, hogy végül ezt az utat kellett bejárnia.

G.: Attila talán szerencsésebb személyiség volt, nem?

C. M.: Attila humoros ember volt, kedves, mindenkivel viccelt.

G.: Milyen volt most Elemérékkel felvenni a lemezt?

C. M.: Jó volt nagyon, persze nem játszom minden számban. Nyugodt, kellemes hangulat uralkodott a stúdióban, hiszen tényleg olyan jó zenészek.

G.: Ők meg azt mondták, hogy nagyon mély benyomást tett rájuk, ahogy ön a zenéjüket megközelítette, mindent fel is vett első „take”-re, tehát első kísérletre, és milyen koncentráltan, fókuszáltan vett részt a felvételen.

C. M.: Sok lemezen játszottam, és szeretem elsőre felvenni a szólómomat. Nem szeretem, ha mondjuk negyedikre készül el egy szóló végleges változata, addigra fejben is kifárad az ember, „ezt már játszottam, ezt már ismerem” – azt gondolja.

G.: Hogy tud ennyire fókuszált maradni? Megérkezik egy új zenei szituációba, megnézi a kottát, megigazítja a hangszerét, és szinte kész is.

C. M.: Nem tudom. Tényleg nem tudom. Azt tudom, hogy arra van képességem, hogy amikor blattolok, rögtön interpretáljak is valamit, de nem vagyok valami jó blattoló. Ez egy súlyos kifogás szokott lenni velem szemben, hogy nem valami jól blattolok. (nevet) Egyébként talán az lehet, hogy sok tapasztalatra tettem szert az évek során. Sokféle környezetben, különböző emberekkel játszottam. Talán ez segíthet, hogy ilyen sokat játszottam.

G.: És a meditáció nem segített? Hiszen közelebbről is megismerkedett az indiai kultúrának ezzel a részével is.

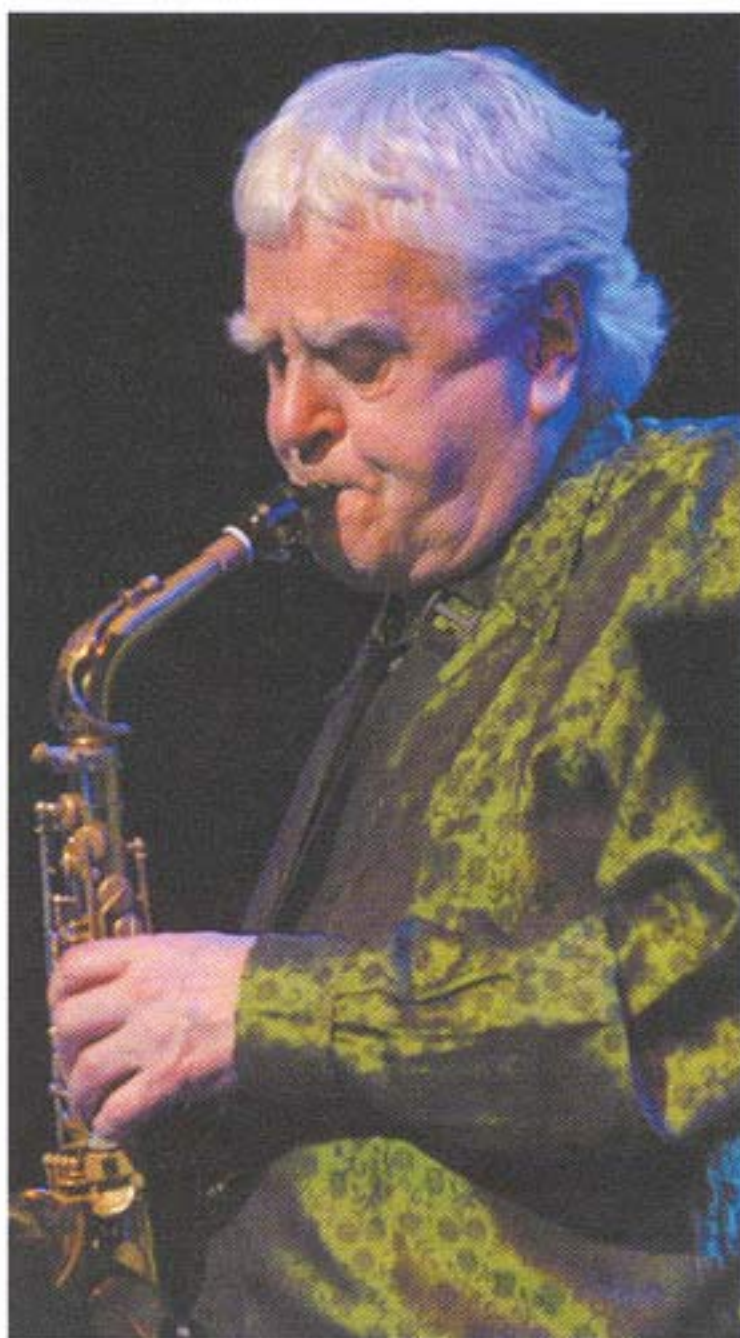
C. M.: Igen, kipróbáltam, meditálással is behatóbban foglalkoztam, de azután abbahagytam. Nekem ez nem jelentett közvetlen kapcsolatot a zenével. Talán másnak ezt adhatja, de nekem nem.

G.: Néhány éve Kölnben telepedett le, és itt él legalábbis az év egy részében Lee Konitz is, aki nemrég szintén csinált Magyarországon lemezt a Trio Midnighttal. Összejárnak Lee-vel?

C. M.: Néha találkozunk, de nem valami gyakran. Vagy ő turnézik vagy én, azért néha leülünk egy kicsit beszélgetni.

G.: Miért éppen Kölnt választotta?

C. M.: Amikor először jöttem huzamosabb időre Európába, négy

évig éltem Hollandiában. Nehéz dolgom volt, nem kaptam meg a munkavállalási engedélyt, és végül áttelepültem Németországba, ahol ezek a dolgok sokkal egyszerűbbek voltak.

G.: Most mi a kedvenc felállása, kikkel zenél a legszívesebben? Az előbb a duózást emlegette, ez volna az?

C. M.: Igen, de sok mást is csinállok. A munkám a Tarnaka College of Percussion of Bangalore-ral csodálatos, ezt imádom, és sok minden mást. És a legnagyobb része élvezetes is, ahogy ezt a budapesti alkalmat is nagyon élvezem, szeretetre méltó srácokkal.

G.: És az Egyesült Államokba is visszajár? Valahogy ott kevésbé ismerik el, mint ideát, ugye?

C. M.: Túl régóta eljöttem, hogy ismerjenek, de azért a zenészek ismernek. Tavaly játszottam egy Los Angeles-i fesztiválon májusban, az jó volt, és Bostonban a szülővárosomban is jártam, és ott élő dél-indiai zenészekkel adtam egy koncertet.

G.: Már nem tanít rendszeresen, ugye?

C. M.: Szinte egyáltalán nem, nem mintha valami kifogásom lenne a tanítás ellen, de azért jöttem el Amerikából, mert tanítottam, a Berklee School of Musicban több mint harminc órát hetente, és az azért túl sok volt.

G.: Van-e fiatal játékos, akire úgy tekint, mint a kedvencére, van-e kiugró tehetség, akit ismer?

C. M.: Nem akarnék fejből hirtelen megnevezni valakit, de tudja, a zene – nem is akarom jazznek nevezni, mert nekem nem olyan fontos, csak a zene, az fontos – jó kezekben van szerintem a fiataloknál, jól csinálják. Nem félek attól, hogy rosszabb lesz.

G.: Tehát azt mondja, hogy az improvizáció kell, csak éppen nem kell feltétlenül jazznek nevezni. Jól értem?

C. M.: Igen... de én még az improvizációhoz sem ragaszkodom, én ugyan elsősorban ezzel foglalkozom, nekem ez áll a központban, de sokfajta zenét hallgatok, és egy része nem is improvizált. Nem az a fontos, ha egyszer jó a zene, akkor teljesen mindegy.

G.: Akkor behelyettesíthetjük azt a fogalmat, hogy jazz, azzal, hogy nyitottság az ön felfogásában? Ez volna a dolog lényege? Ez a kulcs?

C. M.: Nem tudom, nem tudom.

G.: De hát bebizonyította már, hogy milyen jól tudja.

C. M.: Jó-jó... (nevet) Szerintem valóban fontos, hogy nyitott szellemmel közelítsünk bármihez, amit meghallunk, és engem egyáltalán nem érdekel, hogy minek nevezik.

Zipernovszky Kornél